

ΣΩΤΗΡΙΟΝ ΕΤΟΣ 2009

Κηρύγματα μηνός Ιανουαρίου 2009

Υπό Αρχιμανδρίτου Νικηφόρου Α. Κυπριανού
Ἐφημερίου Ἱ.Ν. Μεταμορφώσεως τοῦ Σωτῆρος Γλυκῶν Νερῶν

4 Ἰανουαρίου 2009, Κυριακή πρὸ τῶν Φώτων

Ἀπόστολος Β΄ Τιμοθ. 4, 5-8

«Ἔργον ποιήσον εὐαγγελιστοῦ» συνιστᾶ, ἀδελφοί, ὁ ἀπόστολος Παῦλος στὸν μαθητὴ του Τιμόθεο, (τὸν ὁποῖο ἐγκατέστησε, κατὰ τὴν τέταρτην περιοδείαν του, Ἐπίσκοπο καὶ Προϊστάμενο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἐφέσου), γιὰτὶ οἱ ἄνθρωποι «ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέφουσιν καὶ ἐκτραπήσονται ἐπὶ τοὺς μύθους» καὶ εἶναι δυσβάσταχτη καὶ δυσνόητη ἡ θεϊκὴ ἀλήθεια, ἀλλὰ κυρίως προκαλεῖ ἀναστάτωση σ' ὅσους δὲν ἀναζητοῦν τὸν Θεό· «Ποίησον ἔργον εὐαγγελιστοῦ», τὸν προτρέπει, γιὰτὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ «ἄρτος τῆς ζωῆς», εἶναι φῶς, εἶναι κοφτερὸς σὰν μαχαίρι. «Ποίησον ἔργον εὐαγγελιστοῦ», γιὰτὶ μὲ τὴν θεϊκὴν διδαχὴν γίνεται ἕτοιμος κανεὶς νὰ ἐπιβληθῆ στὸν ἑαυτό του καὶ ὀχυρώνεται ἀπὸ τοὺς μύθους τῶν ψευτοδιδασκάλων τῆς κάθε ἐποχῆς. «Ποίησον ἔργον εὐαγγελιστοῦ», παραγγέλλει ὁ Παῦλος στὸν ἅγιο Τιμόθεο, γιὰτὶ «ἐκ βρέφους ἔμαθες τὰ ἱερά γράμματα» (Β΄ Τιμ. 3-15).

Διδάσκοντας καὶ εὐαγγελιζόμενος τοὺς ἀνθρώπους τοὺς βοηθᾶς νὰ ρυθμίζουν τὴν συμπεριφορὰ τους σύμφωνα μὲ τὸ νόμο τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τὶς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ καὶ δὲν παρασύρονται μακριὰ ἀπὸ τὴν πίστη. Ἀκόμα, ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία ὡς θεανθρώπινος ὀργανισμὸς «εἶναι σὰν ἓνα μεγάλο σπιτικὸ πού δὲν μπο-

ρεῖ παρὰ νὰ ἔχει καὶ τὰ παραστρατημένα παιδιά της»¹ τοῦ ὑποδεικνύει: «Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι», ἔχε διαρκῶς τὰ μάτια σου ἀνοιχτά, πρόσεχε νᾶσαι σ' ἐγρήγορση, «κακοπάθησον».

Ἀδελφοί μου· τὸ ἔργον τοῦ εὐαγγελισμοῦ, τῆς διδασκαλίας τοῦ Εὐαγγελίου, τῆς φανέρωσης τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ στοὺς ἀνθρώπους εἶναι χρέος καὶ τιμὴ· χρέος ὅλων καὶ τιμὴ μεγάλη. Τὸ ἔργο τῆς χριστιανικῆς ἱεραποστολῆς εἶναι θέλημα Θεοῦ. Τὸ «πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη» (Ματθ. 28,19) καὶ «κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει» (Μάρκ. 16,15) ἀποτελοῦν τὴν παρακαταθήκη, τὴν διαθήκη τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τοὺς μαθητὲς Του. Τιμὴ σ' αὐτὸν ποὺ γίνεται ὄργανο σωτηρίας καὶ ὁδηγεῖ ναυαγισμένες ψυχὲς στὸ λιμάνι τοῦ Χριστοῦ· ποὺ μεταδίδει φῶς πνευματικὸ σ' αὐτοὺς ποὺ χαροπαλεύουν στὰ σκοτάδια τοῦ κακοῦ, ποὺ ἀρπάζει ἀπὸ τὰ πλοκάμια τοῦ διαβόλου ἀνθρώπινες ψυχὲς, ποὺ μὲ τὸ κήρυγμα καὶ τὴν ἱεραποστολὴ γίνεται συνεργάτης τοῦ Θεοῦ. «Δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων» (Ματθ. 4-20).

Ἀδελφοί· «τοῦτο ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ἀγιασμός ὑμῶν» (Α' Θεσσ. 4-4), γι' αὐτὸ ἄς στοχεύσουμε στὴ νίκη καὶ τὸ στέφανο τῆς ἀγιότητος· ἄς αγωνισθοῦμε τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸ· ἄς μείνουμε σταθεροὶ καὶ ἀκλόνητοι στὴν πίστη μας. Ἄς προσευχηθοῦμε «Κύριε πρόσθεσ ἡμῖν πίστιν» (Λουκ. 17-5). Ὅλοι εἴμαστε καλεσμένοι στὴν αἰώνια οὐράνια ζωὴ. Ὅμως πρέπει νὰ υἰοθετήσουμε τὸν τρόπο εἰσόδου μας: «Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν. Στενὴ δὲ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωὴν» (Ματθ. 7, 13-14).

Ἀγαπητοί μου· «κάθε ἀληθινὸς πιστὸς χριστιανὸς, εἶναι ἓνας μεγάλος φάρος στὴν σκοτεινὴ πορεία τοῦ κόσμου. Ὅσο περισσότεροι πνευματικοὶ φάροι ὑπάρχουν τόσο λιγότερα ψυχικὰ ναυάγια θὰ ἔχουμε. Μακάρι νὰ εἴμαστε ἢ νὰ γίνουμε καὶ ἐμεῖς τέτοιοι εὐαγγελικοὶ σωτήριοι φάροι»². Γένοιτο.

Καλὴ καὶ εὐλογημένη ἀπὸ τὸν Οὐρανὸ χρονιά. Ἀμήν.

¹ (Τιμόθεος Κιλίφης· Ἐπιστολὲς Παύλου κ.λπ.Κείμενο-μετάφραση-σχόλια σελίς 683)

² (Αρχιμ. Τιμοθ. Κιλίφη, ἔνθ. ἀνωτ. σελίς 656)

11 Ιανουαρίου 2009, Κυριακή μετὰ τὰ Φῶτα

Ἀπόστολος Β΄ Κορινθ. 4, 6-15

«Ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμπαι, ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν τὸν φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ», δηλ. «ὁ Θεὸς ποὺ εἶπε ἀπ' τὸ σκοτάδι νὰ λάμπη φῶς, Αὐτὸς ἔλαμψε στὶς καρδιές μας, γιὰ νὰ φωτισθοῦμε καὶ νὰ γνωρίσουμε τὴν δόξα Του στὸ πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ». Ἡ λάμπη τῆς Δαμασκοῦ εἶναι ἀνεξίτηλη καὶ νωπὴ ἀκόμα γιὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο καὶ ἔτσι καὶ αὐτὸς ποὺ ἦταν κάποτε σκοτάδι, τώρα εἶναι φῶς. Καὶ πῶς θὰ μπορούσε νὰ γίνῃ ἀλλιῶς, ἀφοῦ ὁ Κύριος ἔχει διακηρύξει· «Εγὼ εἰμὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῇ σκοτίᾳ»· καὶ ἀκόμη· «Εγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα» (Ἰω. 12, 46). Ὁ Ἰησοῦς, μᾶς πληροφορεῖ ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, «Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον» (Ἰω.1-9). Γι' αὐτὸ «ὁ λαὸς ὁ πορευόμενος ἐν σκότει εἶδε φῶς μέγα· οἱ κατοικοῦντες ἐν χώρα καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἔλαμψεν ἐπ' αὐτούς»· καὶ σὲ ἐπικύρωση τῶν ἀπόψεων τοῦ Παύλου ἡ Ἐκκλησία ψάλλει σ' ὅλους τοὺς τόνους: «Φῶς Χριστοῦ φαίνει πᾶσι».

Ὅλοι ἐμεῖς πιστεύουμε καὶ ὁμολογοῦμε ὅ,τι καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος: ὁ Χριστὸς εἶναι Θεός, φῶς ἐκ φωτός· καὶ ὅλοι ἐνθυμούμεθα πῶς στὴν μεγάλη ἐορτὴ τῶν Θεοφανείων πανηγυρικὰ ψάλαμε καὶ ἐνθουσιαστικὰ δεχθήκαμε ὅτι: «Φῶς ἐκ φωτός ἔλαμψε τῷ κόσμῳ, Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν» (ἀ΄ Ἰδιόμελο Αἰνῶν τῶν Θεοφανείων). Αὐτὸ ἐπίσης διακηρύσσουμε καὶ κατὰ τὴν μεγάλη ἐορτὴ τῆς Θείας Μεταμορφώσεως: «Φῶς ἀναλλοίωτον Λόγε, φωτὸς Πατὴρ ἀγεννήτου, ἐν τῷ φανέντι φωτί σου..., φῶς εἶδομεν τὸν Πατέρα, φῶς καὶ τὸ Πνεῦμα...» (ἔξαποστειλ. ἐορτῆς).

Ἐχει πολὺ δίκιο, ἀδελφοί μου, ὁ ἀπόστολος Παῦλος ποὺ λέγει: ἔλαμψε ὁ Θεὸς στὶς καρδιές μας, γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὴν δόξα Του στὸ πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀφοῦ Αὐτὸς εἶναι «φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν» (Λουκ. 2,32) καὶ ὠδή-

γησε λαούς και ἔθνη «ἀπὸ τοῦ σκοτόους εἰς τὸ φῶς» (Πράξ. 26-18) και καθημερινὰ μᾶς καλεῖ ὅλους ἀπὸ τὸ σκοτάδι τῆς ἀγνοίας στὸ «θαυμαστὸ Αὐτοῦ Φῶς» (Α΄ Πέτρ.2,9). Ἐορτάσαμε τὰ Θεοφάνεια, δηλ. τὸ ὅτι ὁ ἀναβαλλόμενος τὸ φῶς ὡς ἱμάτιον» (Ψαλμ. 103-3) «ἐπεφάνη και πᾶσι τὸν φωτισμὸν δωρεῖται» (ἰδιόμελ. δ΄ Θεοφανείων).

Ἀδελφοί, δόξα ἀνήκει στὸν Θεό, γιατί μπορούμε νὰ γνωρίσουμε ἀκόμη καλλίτερα και περισσότερο τὸν Χριστὸ ποὺ εἶναι ὅλος φῶς· ἀρκεῖ νὰ ἀναγνωρίσουμε ὅτι «φῶς τὰ προστάγματά Του ἐπὶ τῆς γῆς» και, ὅπως ὁ Προφητᾶνας Δαυίδ, νὰ ὁμολογοῦμε· «Λύχνος τοῖς ποσί μου ὁ νόμος σου και φῶς ταῖς τρίβοις μου» (Ψαλμ. 118-105). Ἔχουμε ὑψηλὴ πρόσκληση νὰ γίνουμε υἱοὶ φωτὸς και υἱοὶ ἡμέρας· φωτόμορφα τῆς Ἐκκλησίας τέκνα. Ἐμπρὸς λοιπόν: «Προσέλθετε πρὸς αὐτὸν και φωτίσθητε και τὰ πρόσωπα ὑμῶν οὐ μὴ κατεσχυθῆ» (Ψαλμ. 34-6). «Χριστὲ τὸ Φῶς τὸ ἀληθινὸν τὸ φωτίζον και ἀγιάζον πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον» (εὐχὴ Α΄ Ὁρας), Σὺ «Φωτοδότα Κύριε ἐξαπόστειλον τὸ φῶς σου, φώτισον τὴν καρδίαν ἡμῶν και σῶσον ἡμᾶς» Ἀμήν. (Φωταγωγικὸν ἦχος πλ. α΄)

18 Ἰανουαρίου 2009, Κυριακή IB' Λουκᾶ τῶν 10 λεπτῶν

Ἀπόστολος Ἑβραίουσ 13, 7-16

«Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν... καὶ αὐτῶν μιμεῖσθε τὴν πίστιν» μᾶς συνιστᾷ ὁ θεῖος ἀπόστολος Παῦλος, γι' αὐτὸ καὶ ὁ λόγος σήμερα εἶναι μικρὸ ἀντίδωρο σεβασμοῦ καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν ἡγούμενο καὶ πατέρα μας ἅγιο Ἀθανάσιο. Γιατί, ὅπως μᾶς πληροφορεῖ ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, «Ἀθανάσιον ἐπαινῶν ἀρετὴν ἐπαινέσομαι· ταῦτόν γάρ ἐστὶν ἐκεῖνον εἰπεῖν καὶ ἀρετὴν ἐπαινέσαι». Καὶ προσθέτει ὁ ἱερός ὑμνωδός: «Ὁρθοδοξίας φυτεύσας τὰ δόγματα, ἐπλήθυνας τὸν σπόρον τῆς πίστεως, ὅσιε· δι' ὃ σὲ ὑμνοῦμεν» (Κοντάκιον ἑορτῆς, 2 Μαΐου)

Ἀδελφοί μου· ἔχουν περάσει δεκαεξὶ ὀλόκληροι αἰῶνες ἀπὸ τότε ποὺ ἔζησε ὁ σήμερα ἑορταζόμενος ἅγιος· ὡστόσο ὅμως σὰν φωτεινὸ παράδειγμα, σὰν φωτεινὸ μετέωρο, φωτίζει τὴν οἰκουμένη καὶ λάμπει στὸ νοπτὸ στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας μας. Γιατί ὑπῆρξε μεγάλος ἀγωνιστὴς τῆς πίστεως. Ὑπῆρξε ὁ «ἠρωϊκότερος τῶν ἁγίων καὶ ὁ ἀγιότερος τῶν ἡρώων» μὲ τοὺς ἠρωϊκοὺς καὶ συνεχεῖς ἀγῶνες του γιὰ τὴν ἐπικράτηση τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ τοῦ Δόγματος τῆς Νικαίας ἀναδείχτηκε στῦλος τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ἅγιος Ἀθανάσιος γεννήθηκε στὴν Ἀλεξάνδρεια καὶ ἀνατράφηκε ἀπὸ ἐνάρετους καὶ εὐσεβεῖς Χριστιανοὺς γονεῖς «ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου» καὶ ἀπὸ μικρῆς ἡλικίας ἔμεινε ὀρφανός. Καὶ ἴσως τὸ βᾶρος αὐτοῦ τοῦ σταυροῦ νὰ ἦταν ἡ αἰτία ποὺ συγκέντρωσε τὴν συμπάθεια καὶ τὴν ἀγάπη τοῦ ἐνάρετου Ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας Ἀλεξάνδρου, ποὺ τὸν ἔθεσε κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγηση καὶ πατριαρχικὴ ἄγρυπνη φροντίδα του καὶ ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς εὐνοίας ὁ ἐνάρετος Ἀθανάσιος ἀποκτᾷ σύνεση καὶ ἀγιότητα, ἀρετὴ καὶ πείρα γιὰ τὸν χειρισμὸ ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων καὶ προβλημάτων.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν θύραθεν φιλοσοφία καὶ γνώση καὶ ἐπιστήμη, καταρτίζεται καὶ πνευματικὰ καὶ κοντὰ στὸν ἥρωα τῆς ἐρήμου τῆς Θηβαΐδας, τὸν ὅσιο Ἀντώνιο, ἀποκτᾷ πιὸ οὐσιαστικὸ καταρτισμὸ, δέχεται τοῦ ἀσκητοῦ τὶς ἐμπειρίες καὶ

βεβαιώνεται ὅτι ὅσο βαθύτερη ἐπικοινωνία ἔχει ὁ ἐργάτης με τὸν Θεό, τόσο οἱ ἀγῶνες του εἶναι περισσότερο ἀποτελεσματικοί. Καὶ ἐτοιμάζεται ν' ἀποδυθῆ σὲ μεγάλους ἀγῶνες ποὺ θὰ τοῦ ἐξασφαλίσουν τὸν τίτλο «μέγας», ἓνα τίτλο ποὺ ἡ ἱστορία με μεγάλη φειδῶ χορήγησε ἀνὰ τοὺς αἰῶνες. Δυστυχῶς οἱ περιστάσεις γιὰ τοὺς ἀγῶνες δὲν εἶναι μακριά. Σύννεφα ἀναταραχῆς γιὰ τὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐμφανίζονται· θύελλες καὶ κεραυνοὶ πνευματικοὶ συγκλονίζουν τὴν ἐκκλησιαστικὴ οἰκουμένη, ὅταν ὁ αἰρετικὸς Ἄρειος θὰ διακηρύξη τὴν βλασφημία κατὰ τοῦ Χριστοῦ ὅτι «ἦν ποτὲ ὅτε οὐκ ἦν» «πρὶν γεννηθῆναι οὐκ ἦν» καὶ ὅτι «ἀρχὴν τοῦ κτίζεσθαι ἔσχε καὶ αὐτός». Αὐτὲς οἱ βλάσφημες ἀπόψεις γίνονται ἡ αἰτία ἑνὸς θεολογικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ ἀγῶνα, γιατί, ἂν ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ «ἀρχὴν τοῦ κτίζεσθαι ἔσχε» καὶ αὐτός, τότε ἡ σωτηριολογικὴ παρουσία τοῦ Ἰησοῦ στὴν γῆ εἶναι ἀνύπαρκτος.

Ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἀντιμετωπίζει τὴν πρόκληση τοῦ Ἀρείου διακηρύσσοντας ὅτι «ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁμοούσιος» «κατὰ πάντα τῷ Πατρί» «γεννηθεὶς ἀπαθῶς παρ' Αὐτοῦ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων», διακήρυξη ποὺ θὰ τοῦ στοιχίσει πέντε ἐξορίες διαρκείας 23 χρόνων. Μοναδικὸ πρᾶγματι φαινόμενο ἱεράρχου, ποὺ ὅσο ἄδικα διώκεται τόσο περισσότερο κρατᾶ ἀνόθευτη τὴν χριστιανικὴ πίστη με μόνη ἀντίδραση τὴν φράση· «νεφύδριον ἐστὶ καὶ θάπττον παρελεύσεται».

Ἀδελφοί μου· ὁ μέγας Ἀθανάσιος «ὁ ἠρωϊκότερος τῶν ἀγίων καὶ ὁ ἀγιότερος τῶν ἠρώων» στὶς 2 Μαΐου τοῦ ἔτους 373 περνᾶ στὴν ἄλλη ζωὴ, γιὰ νὰ στεφανωθῆ· ἔφυγε, ἀφοῦ «ἐφύτευσε τὰ δόγματα τῆς Ὁρθοδοξίας καὶ ἐπλήθυνε τὸν σπόρον τῆς πίστεως». Ἐφυγε καὶ στερήθηκαν «οἱ ἐν συμφοραῖς τὴν παράκλησιν, ἡ νεότης τὸν παιδαγωγόν, οἱ πένητες τὸν ποριστήν, οἱ εὐποροὶ τὸν οἰκονόμον, οἱ πτωχοὶ τὸν φιλόπτωχον, αἱ χῆραι τὸν προστάτην, οἱ ὀρφανοὶ τὸν πατέρα, οἱ ξένοι τὸν φιλόξενον, οἱ ἀδελφοὶ τὸν φιλάδελφον, οἱ νοσοῦντες τὸν ἰατρόν». Γι' αὐτὸ «Ἀθανάσιον καὶ θανόντα ζῆν λέγω· οἱ γὰρ δίκαιοι ζῶσι καὶ τεθνηκότες».

Ἀδελφοί· ἐορτάζοντες τὸν ἅγιον Ἀθανάσιο, ἄς μιμηθοῦμε αὐτοῦ τὴν ἐπιμονὴ στὴν πίστη καὶ τὴν Ὁρθοδοξία καὶ ἄς τὸν παρακαλέσουμε· Ἄγιε τοῦ Θεοῦ πρέσβευε ὑπὲρ ἡμῶν.

25 Ἰανουαρίου 2009, Κυριακὴ ἸΕ΄ Λουκᾶ τοῦ Ζακχαίου

Ἀπόστολος: Ἑβραίους 7-26 & 8-2

Σήμερα, ἀδελφοί μου, στὴν Ἐκκλησία μας τιμᾶται ἑορταζόμενος «τῆς Θεολογίας ἢ βρύσις» καὶ «τὸ θέριστρον τῶν αἵρέσεων». Γιορτάζουμε τὴν μνήμη ἑνὸς ἀπὸ τοὺς τρεῖς μεγάλους Ἱεράρχες, ἑνὸς ἐκ τῶν φωστήρων τῆς τρισηπταίου Θεότητος. Γιορτάζουμε τὸν ἅγιο Γρηγόριο τὸν Θεολόγο, Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως. Γόνος εὐσεβῶν γονέων καὶ καρπὸς προσευχῆς τοῦ Γρηγορίου καὶ τῆς Νόννας, γεννήθηκε τὸ 329 μ.Χ. στὴν Ἀριανζὸ τῆς Καππαδοκίας. Στὸν τόπο τῶν σπουδῶν του, τὴν Καισάρεια τῆς Καππαδοκίας, γνώρισε καὶ συνδέθηκε στενὰ μὲ τὸν μέγα Βασίλειο, ὁ ὁποῖος ἀργότερα, τὸ 372 μ.Χ., τὸν χειροτόνησε Ἐπίσκοπο Σασίμων.

Στὴν Κωνσταντινούπολη τὸ ἔτος 378 μ.Χ. ἔχουν ἐπικρατήσει οἱ Ἀρειανοὶ καὶ οἱ λίγοὶ Ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ κατενόησαν ὅτι τὴν ὥρα τοῦ κινδύνου πρέπει νὰ προσκαλέσουν τὸν ἅγιο Γρηγόριο, γιὰ νὰ κηρύξη τὰ ὀρθόδοξα δόγματα· καὶ αὐτὸς ἀφήνει τὴν ἡσυχία τῆς ἐρήμου καὶ ἔρχεται στὴν Κωνσταντινούπολη, ὅπου καὶ ἐκφωνεῖ τοὺς περίφημους θεολογικοὺς λόγους του γιὰ τὴ θεότητα τοῦ Υἱοῦ, καὶ ἀναδεικνύεται σὲ ὑπέροχο θεολόγο, τὸν ὁποῖο ὁ ἱερὸς ὑμνογράφος χαρακτηρίζει: «σάλπιγξ ἢ κηρύττουσα τῷ κόσμῳ τὰ ἐντάλματα τοῦ Ἰησοῦ, πολύφωνον ὄργανον, κιθάρα ἢ ἔμψυχος, λιγυρὰ κινύρα ἠδύπνοος, πάνσοφον στόμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, Θεολογίας στόμα, Θεολογίας ἢ βρύσις, Θεολογίας ὁ νοῦς ὁ ἀκρότατος». Οἰκοδομεῖ τὸν λαὸ στὴν Ὀρθόδοξη πίστη, στηρίζει τὴν Ἐκκλησία καὶ διδάσκει τὴν οἰκουμένη προσκυνεῖν «Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἅγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμούσιον καὶ ἀχώριστον» καὶ ἀναδεικνύεται μέγας καὶ θαυμαστὸς πατέρας καὶ ποιμένας, ἀρχιερέας μιμητῆς τοῦ Μεγάλου Ἀρχιερέα Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὁ Ναζιανζηνὸς ἱκέτης μας πρὸς τὸν Θεὸ ὑπάρχει «θέριστρον τῶν αἵρέσεων».

Ἀδελφοί μου· τὴν παρουσία του στὸν θρόνο τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀμφισβητοῦν κακεντρεχεῖς καὶ ζηλόφθονοι ἐπίσκοποι ἀπὸ τὴν Μακεδονία καὶ Αἴγυπτο καὶ δημιουργοῦν θέμα. Καὶ τότε ὁ ἀληθινὸς ἄνθρωπος, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ,

σάν ἄλλος Ἴωνᾶς «ὁ προφήτης» ἐκουσίως ρίπτεται στήν θάλασσα γιά τήν τῆς «νεῶς σωτηρίαν» καί διακηρύσσει: «ἐκὼν ἄπειμι»· μέ τήν θέλησή μου φεύγω. Σπάνια βρίσκονται στήν ἱστορία τέτοιοι ἐπίσκοποι πού, ἂν καί ἀθῶοι, πρὸς χάριν τῆς εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας παραιτοῦνται καί πλησιάζουν περισσότερο τὸν Θεὸ μέ τήν προσευχή, τήν μελέτη καί τήν ἄσκηση.

Ἀγαπητοί μου ἀκροατῆς τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος τιμᾶται περισσότερο ὡς σοφὸς πατέρας καί διδάσκαλος παρά ὡς ποιμένας καί ἐπίσκοπος. Διοικητικὰ προσόντα ἰδιαίτερα δὲν εἶχε. Εἶχε ὅμως νοῦ θεοφώτιστο καί πνεῦμα θαρραλέο καί ἀγωνιστικώτατο. Ὑπῆρξε ἀκόμα τῆς Θεολογίας ἡ βρύσις, ὑπόδειγμα ἀρετῆς καί ἀγιότητος καί μποροῦμε νὰ ποῦμε γι' αὐτόν· «Τοιοῦτος ἡμῖν ἔπρεπε ἀρχιερεὺς», πατέρας στοργικός, κήρυκας καί διδάσκαλος τῆς ἀληθείας, σοφὸς καί μέ τήν κατὰ κόσμον σοφίαν καί τήν ἔνθεον. Ὅσιος πὸ μπορεῖ νὰ φεύγη καί νὰ μένη στήν ἔρημο ἀσκούμενος στήν περισυλλογή, τήν προσευχή, τήν ἀρετὴ καί τήν ἀγιότητα. Ἄγιος μέσα σ' ἁμαρτωλοὺς ἀνθρώπους μέ ἀρετὴ πὸ λάμπει, νὰ μὴ σκανδαλίζη τοὺς ἀδυνάτους, νὰ στηρίξη τοὺς ἀστηρίκτους καί νὰ ἐλκύη στὸν Χριστὸ ἀσεβεῖς καί ἀπίστους. Νὰ ὀδηγῆ σὲ μετάνοια τοὺς ἁμαρτωλοὺς.

Ἐμπρὸς λοιπόν· «Τῆς Θεολογίας τὸν θησαυρὸν καί τῶν θεολόγων ἀνεπίληπτον ὀδηγόν, τὸν θεῖον ποιμένα καί λειτουργὸν Κυρίου, Γρηγόριον τὸν μέγαν ὕμνοις τιμήσωμεν». Ἀμήν.